

'Overtuigend herstel in 2011'

Het afgelopen jaar was het jaar van herstel. Dit jaar moet het jaar van 'overtuigend herstel' worden. Het zijn voorzichtige woorden van Roel ter Steeg, partner van investment-banking-boutique Mazars Berenschot Corporate Finance en al zeventien jaar kenner van de arbeidsmarkt. 'Dit jaar komen we de crisis echt te boven.'

WILBERT GEIJTENBEEK

Dit jaar wordt beter dan vorig jaar, dat staat voor Roel ter Steeg vast. De managing partner van Mazars Berenschot Corporate Finance beschouwt 2010 als 'een jaar van herstel'. En, zo voegt hij daaraan toe, 'met name in de tweede helft'. Dat klinkt positiever dan het is – herstel betekent in de optiek van Ter Steeg dat er weer voorzichtig 'gebouwd kan worden' aan toekomstige groei. Die groei moet zich dit jaar – volgens de marktkenner een 'jaar van 'overtuigend herstel' – nadrukkelijk laten gelden.

Maar dat in de meeste markten de recessie voorbij is, daarvan is Ter Steeg zeker. Met uitzondering van de bouwsector en de publieke markten waarvan detacheerders van zorg- en overheidsprofessionals afhankelijk zijn, zit de markt sinds 2010 in de lift. En zo ook de omzetten.

En dat laatste betekent dat de ondernemers onder de uitzenders, recruiters en detacheerders weer beginnen te denken aan grote groeiscenario's en vergezichten. Een beursgang? Een management-*buyout*? Een externe investeerder laten aanschuiven? Het zijn vragen die dit jaar uitdrukkelijk hoger op de agenda staan dan de besparingsprogramma's, ontslagrondes, leegloopproblemen en kantoor-sluitingen die we van de afgelopen twee jaar kennen. Nee, in 2011 wordt alles beter. Wij spraken Ter Steeg erover.

Hoe zou u 2010 willen omschrijven?

'Het jaar 2010 is ondanks de lichte krimp duidelijk het jaar van het herstel geweest. Dat is ondanks het

gegeven dat de totale omzet van de bedrijven in deze omzetranglijst met 1 procent daalde ten opzichte van 2009. Die daling kunnen we beschouwen als een staartje van de forse krimp van 2009. Ik merk vooral dat het sentiment onder uitzenders en detacheerders in de loop van het afgelopen jaar weer positief is geworden. Iedereen is blij dat het weer de goeie kant op gaat.'

Iedereen? Zowel uitzenders als detacheerders?

'Ja, waarbij de uitzenders meer vooroplopen en detacheerders op sommige gebieden nog last hebben van naweën van de crisis. Maar in het algemeen merk ik dat ook onder detacheerders een positief sentiment overheerst. En dat is een duidelijk verschil met 2009. Toch moeten we niet vergeten dat het afgelopen jaar slecht begon. Tot in de tweede helft waren ook uitzenders nog overal onzeker over. Voor die onzekerheid was ook alle aanleiding – achteraf heeft het reddingsplan van de Europese Unie voor een aantal landen hierin volgens mij een belangrijke rol gespeeld.'

Ziet u een rechtstreeks verband met de uitzendmarkt?

'Ik denk het wel. Onzekerheid is funest voor een economie. Dat heeft zeker ook effect op de Nederlandse uitzendmarkt. Alles in deze markt is conjunctuurafhankelijk.'

Die onzekerheid zien we vooral nog terug onder overheidsdetacheerders, in de zorg en in de bouw. Blijft het sappelen?

'Ja, en daarbij maak ik onderscheid tussen de bouw enerzijds en de publieke sector anderzijds. De financiële en economische crisis was voor bouwbedrijven meteen al goed voelbaar. De bouwmarkt is voor een deel overeind gehouden, doordat een aantal overheidsprojecten versneld is uitgevoerd: snelwegverbreding, hier en daar een brug en een spoorlijn. Maar het bedrijfsleven heeft de investeringen meteen stopgezet, ook die in nieuwe gebouwen. Particulieren konden moeilijk hypotheeklen rondkrijgen. De huizenmarkt viel stil omdat huizen niet meer verkocht werden. Dus je zag dat de nieuwbouwprojecten van huizen niet meer startten. Door die malaise zijn sommige bouwers omgevallen.'

Toch zijn in de bouwsector geen grote flexpartijen omgevallen. Moet dat nog gebeuren?

'Het kan nog altijd misgaan: bouwuitzenders hebben het echt heel zwaar gehad. En de bouw trekt nog steeds niet echt aan. En dus ook de levering van mensen niet. Het is wel ietsje beter voor de flexleveranciers, want de bouwbedrijven maken meer gebruik van hun flexibele schil – voor sommige leveranciers komt die groei in vraag precies op tijd.'

De vraag van de overheid naar externen is in 2010 met een klap tot stilstand gekomen. Wordt 2011 voor die markt ook een hersteljaar?

'Die markt gaat dit jaar zeker nog niet aantrekken. Daar zit een duidelijke parallel met de zorg. Particuliere

initiatieven bepalen niet het marktbeeld in de zorg. Er wordt heel uitdrukkelijk bezuinigd door de overheid. En daar vallen dus eigenlijk wat uitgestelde klappen. Dat valt te merken aan het loket in de gemeentehuizen en bij de ministeries, maar ook in de ziekenhuizen. De budgetten in de publieke markt zijn met name het afgelopen jaar fors teruggeschoefd.

Hoe lang zou het herstel daar nog kunnen duren?

‘Ik verwacht daar in 2012 misschien weer wat ruimte. Maar uiteindelijk hangt het af van het regeringsbeleid. Ik sluit niet uit dat de regering de budgetten pas later, wellicht in 2013 weer zal veruimen. Dat scenario zullen een aantal detacheerders niet overleven. Maar nog zekerder is dat op een gegeven moment de wal het schip zal keren.’

Verwacht u nog veel faillissementen onder overheidsdetacheerders?

‘Ja, de zomermaanden zijn altijd moeilijke maanden. In mei keert iedereen de vakantiegelden uit en daarna volgt een luwe zomer. Vanuit financieel perspectief zijn dat de twee belangrijkste momenten voor detacheerders. Ik denk dat een aantal detacheerders het niet gaat redden, maar naar mijn idee zijn er nu nog redelijk wat partijen met voldoende vlees op de botten, zodat ze wellicht eerder volgend jaar mei in de problemen komen.’

Wanneer heeft in de rest van de markt de wal het schip gekeerd?

‘De opmars van het industrieel-technische segment begon in februari, maart. In de technische markt vergaat het alle detacheerders sindsdien duidelijk beter – dat blijkt ook uit deze ranglijst. Voor het administratieve segment lag het kantelmoment beduidend later – na de zomer. En de zomer van 2010 was ook het absolute kantelmoment voor de hele markt – toen sloeg de krimp definitief om naar groei. Het voor Nederland belangrijke administratieve segment zal dit jaar meer op stoom komen.’

Wordt 2011 dan het jaar van het echte herstel?

‘Het jaar van een overtuigend herstel, ja. En hiermee bedoel ik dat de omzetten van voor de crisis weer meer in het vizier komen en in 2012 wellicht benaderd kunnen worden.’

Zal het nieuwe fusie- en overnameseizoen dit jaar beginnen?

‘We zijn nu met een warming-up bezig. Er melden zich meer partijen die weer willen gaan kopen, ook tegen reële marktprijzen. Het zijn niet alleen de koopjesjagers meer, ook partijen die serieuze prijzen bieden. Aan de andere kant merk ik dat ook verkopende partijen hun proces beter voorbereiden – een teken dat ze niet langer puur uit zwakte, maar ook vanuit kracht willen verkopen. De tijd van *bottomfishing* is daarmee zo zoet-

jesaan wel voorbij. De dealprijzen zijn zeker nog lager dan die van 2008, maar de markt gaat wel weer een heel eind terug in de richting van voor de recessie.’

De beursgang van Aamigo0 was de enige van 2010. Zullen we dit jaar meerdere beursgangen in deze markt zien?

‘Het klimaat lijkt daar nog niet helemaal klaar voor. Ik ken een aantal partijen die dat nu nog even niet doen. Tegelijkertijd merk ik dat de beursscenario's onder uitzenders en detacheerders wel weer bespreekbaar zijn.’

In welke fase?

‘Ondernemers oriënteren zich op wat ervoor nodig is om hun bedrijf naar de beurs te brengen. Ze voeren eerste gesprekken met de beurs en met adviseurs. De warming-up dus. Nee, als je het mij vraagt, zal het aantal investeringen via *private-equity* eerder toemen. Dat staat veel hoger op de agenda van ondernemers. Uit die hoek verwacht ik dit jaar meer deals dan uit beursgangen.’

Waarom?

‘In deze markt is de strategische koop en verkoop de meest voor de hand

liggend. Daarna komen de deals met participatiemaatschappijen. En pas daarna de beursgangen. De afgelopen jaren zag ik juist heel weinig participatiemaatschappijen in deze markt. Dit jaar is de belangstelling onder *private-equity* partijen beduidend groter. Ik verwacht daarom meer overnames door financiële partijen en meer management-*buyouts* in de zakelijke dienstverlening.’

Hoe beschouwt u deze crisis in vergelijking met eerdere crises?

‘Ik vind ‘m vergelijkbaar in duur, maar ongekend in de snelheid en de diepgang waarmee hij eind 2008 toesloeg. Dat is iets wat mij tot op zekere hoogte heeft verrast, maar ook mensen die al veel langer in de flexmarkt actief zijn – niet dat de grote klap er een keer aan zou komen, maar wel de snelheid en heftigheid ervan.’

Een ongekend grote crisis?

‘Ja. Degenen die gewend zijn meer met de cyclus om te gaan, zag je zich er op een bepaalde manier op instellen en zij namen daarvoor ook een totale financiële buffer in acht. Alleen dat was allemaal niet toereikend, ditmaal. Dat betekent dat meer bedrijven daar diep doorheen zijn gegaan of het zelfs niet helemaal hebben gehaald.’

Is de Flexmarkt Omzetranglijst een belangrijke lijst?

‘Jazeker. Vergeet niet dat deze markt erg competitief kan zijn. Afgelopen jaar zijn de positiewisselingen op deze lijst naar ik heb begrepen zelfs internationaal besproken geweest. Het is maar een lijstje, wordt vaak gezegd, maar ondertussen is de lijst wel degelijk leidend als benchmark voor de uitzendmarkt.’ X

